

* * *

MIRA KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, *Skrivene biografije nekih Nijemaca i Austrijanaca u Hrvatskoj 19. i 20. stoljeća* (Osijek: Njemačka narodnosna zajednica, 2001), 330 str.

Profesorica "Ekonomске povijesti novog vijeka" na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu dr. Mira Kolar-Dimitrijević objavila je knjigu u suradnji s Njemačkom narodnosnom zajednicom iz Osijeka pod naslovom "Skrivene biografije nekih Nijemaca i Austrijanaca u Hrvatskoj 19. i 20. stoljeća". Knjiga je objavljena 2001. godine a nastala je temeljem višegodišnje suradnje dr. Mire Kolar-Dimitrijević s Njemačkom narodnosnom zajednicom. U knjizi autorica donosi dvanaest radova koji se odnose na biografije Nijemaca i Austrijanaca, koji su nastanjivali prostor sjeverne Hrvatske tijekom 19. i 20. st. Nekolicina navedenih radova objavljena je u "Godišnjaku Njemačke narodnosne zajednice" i drugim časopisima.

Knjiga je podijeljena u dvanaest poglavlja. U predgovoru knjige M. Kolar-Dimitrijević iznosi ulogu Nijemaca i Staroautrijanaca tijekom povijesti na hrvatskom prostoru, te naglašava potrebu daljnjeg istraživanja biografija Nijemaca i Staroautrijanaca koji su svojim djelovanjem u velikoj mjeri pridonijeli unapređenju naših krajeva.

U prvom poglavlju "Nijemci u Podravini" autorica donosi podatke o Podunavskim Nijemcima, migracijama te naseljavanju Nijemaca u Podunavlje i Podravinu, zanimanjima koje su Nijemci donijeli na hrvatski gospodarski prostor, vjerskom pitanju, govori o brojnosti Nijemaca u Podravini, njihovoj zastupljenosti u obrtu i trgovini, te na veleposjedima i u poljoprivredi.

U sljedećem poglavlju pod nazivom "Uloga njemačkih veleposjeda u Slavoniji" donosi vrijedne podatke o ulozi Nijemaca u gospodarskom razvitku Hrvatske posebice na obrtnom i poljoprivrednom planu, navodi primjere djelovanja Nijemaca unutar Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva (1841.), zatim obrađuje virovitičko, našičko, donjomiholjačko, valpovačko, nuštarsko, vukovarsko i iločko dobro koji su u procesima tranzicija stajali na tradicijama i običajima srednjoeuropske kulture, s posebnim težištem na Nijemcima gospodarskim stručnjacima koji su utjecali na racionalnu obradu slavonskog zemljišta tj. naglašava veliki doprinos njemačkog plemstva i njemačkih ljudi na krčenju šuma i pretvaranju Slavonije u žitnicu Hrvatske. U radu se nalaze i statistički podaci o poljoprivrednicima njemačke narodnosti u Hrvatskoj i Slavoniji 1900.

Treće poglavlje pod nazivom "Utjecaj politike na gospodarsku djelatnost Austrijanaca i Nijemaca na zagrebačkom području od 1900. do 1945. godine", donosi kroz pojedina vremenska razdoblja povezanost sjeverozapadnog hrvatskog područja tj. Zagreba, Hrvatskog zagorja i Podravine s njemačkim prostorom tj. autorica iznosi da se je gospodarska osnovica zagrebačkog područja temeljila na istim principima na kojima su djelovali krajevi oko Graza te su postojale višestruke veze između njemačkih i hrvatskih gospodarstvenika, navodi brojne primjere Nijemaca koji su djelovali na istaknutim mjestima u upravi i gospodarstvu u Hrvatskoj.

Slijedi rad pod nazivom "Carl Heinrich Meyer von Klinggräff, prvi tajnik zagrebačkog Gospodarskog društva sredinom devetnaestog stoljeća", u kojem autorica donosi biografske podatke s težištem na djelovanju Carla von Klinggräffa u Gospodarskom društvu u Zagrebu.

Peto poglavlje “Ban Pavle Rauch i Hrvatska u njegovo vrijeme”, uz biografske podatke i podatke o političkom djelovanju dr. Mira Kolar-Dimitrijević iznosi pokušaje bana Raucha u unapređenju gospodarstva i njegovom djelovanju u smjeru utjecaja na uglednike u Budimpešti da se revnije pridržavaju Hrvatsko-ugarske nagodbe, čime je poboljšano financijsko stanje i ojačano hrvatsko gospodarstvo.

U sljedećem poglavlju “Savjetnik Kosta Hörmann, promicatelj kulture i autohtone baštine u Bosni i Hercegovini od 1880. do 1910.”, uz biografske podatke naglašeno je djelovanje Koste Hörmanna kao organizatora kulturnog i prosvjetnog života u Bosni, te zasluge u svezi osnivanja sarajevskog muzeja Bosne i Hercegovine i drugih kulturnih pothvata.

Sedmo poglavlje pod nazivom “Njemačka obitelj Göszl od Rume do Dubrovnika ili njihov doprinos hrvatskoj povijesti i kulturi od 1880. do 1944.”, obrađuje članove učiteljske obitelji Göszl, koji su dali značajan doprinos u svom djelovanju u pučkim školama i knjižarstvu u Zagrebu, Zadru i Dubrovniku.

U nastavku se nalazi rad pod naslovom “Josip Hartinger, osječki novinar i hrvatski povjesničar 1884.-1945.”, uz biografske podatke autorica prati školovanje Josipa Hartingera i njegovo djelovanje kao povjesničara i novinara sve do njegove smrt 1945. godine.

Deveto poglavlje nosi naslov “Zagrebački novinar Antun Schlegel i njegov utjecaj na politiku u prvoj četvrtini dvadesetog stoljeća “ u kojem autorica obrađuje biografske podatke Antuna Schlegela, njemačkog porijekla, rodom iz Slavonije, istaknutog novinara i osnivača izdavačke kuće “Jugoštampa”, te iznosi ideje koje je A. Schlegel zastupao u svom novinarskom djelovanju.

U radu koji slijedi “Dr. Ljudevit Zimpermann, pravnik i političar (1883.-1945.)” autorica navodi da je rad nastao uz pomoć uvida u obiteljsku dokumentaciju i iznosi nova istraživanja u svezi djelovanja dr. Ljudevita Zimpermana, njegovom radu kao pravnika, ulozi u NDH i političkom procesu 1945. kada je strijeljan temeljem presude Vojnog suda u Zagrebu.

U poglavlju pod naslovom “Dr. Erwin pl. Schwuger (1890.-1983.) ili što su u monarhističkoj Jugoslaviji doživljavali kotarski načelnici njemačkog podrijetla”, autorica na primjeru Erwina pl. Schwugera donosi zbivanja koja su uslijedila nakon 1918. i promjene u politici prema njemačkom stanovništvu na hrvatskom prostoru.

Posljednje poglavlje pod naslovom “Stvaranje antigermskog raspoloženja u Hrvatskoj 1856. do 1908. prevođenjem poljskog epa “Konrad Wallenrod” Adama Mickiewicza”, koje je posvećeno filologu Adolfu Veberu, koji je prvi u Hrvatskoj preveo Mickiewiczjev ep “Konrad Wallenrod”. Autorica u tekstu donosi uz biografske podatke i sadržaj epa kroz poglavlja.

Knjiga je opremljena bogatim slikovnim materijalom (fotografije i arhivsko gradivo).

Knjiga dr. Mire Kolar-Dimitrijević “Skrivene biografije nekih Nijemaca i Austrijanaca u Hrvatskoj 19. i 20. stoljeća”, predstavlja značajan prilog proučavanju povijesti Nijemaca i Staroautrijanaca na hrvatskim prostorima, a prikupljene biografije Nijemaca na hrvatskom prostoru ukazuju na potrebu sustavnog prikupljanja podataka o istaknutim Nijemcima i Staroautrijancima unutar hrvatskog kulturnog kruga u cilju nastanka biografskog leksikona.

Zdenka Baždar